

Oorlogsslachtoffer?

Het begin van de Tweede Wereldoorlog werd in Alphen vooral gekenmerkt door de vele gemobiliseerde soldaten die hier met hun paarden waren ingekwartierd. De militair Martien Derks sneuvelde bij de gevechten op de Grebbeberg bij Rhenen. Van de werkelijke strijd was in Alphen verder niet zoveel te merken.

Toch is ook Albertus Derks, beter bekend als Bepke Derks, een slachtoffer van deze oorlog. Hij overleed op 26 mei 1940 nadat hij in de mobilisatietijd werd hij overreden door een auto van het Nederlandse leger. Bep Derks was de oudste zoon van onderwijzer Willem Derks, die al in 1924 is overleden. Zijn moeder Geertruida van Dijk leefde nog wel, ze stierf in 1942. Bep Derks was bakker en hij werd slechts 49 jaar. Zijn vrouw Clasina (Claartje) Derks woonde nog lange tijd op de hoek tussen de Driehuizenstraat en de Citadelstraat. Ze had daar een drogisterijwinkeltje.

Begraafplaatsen in Alphen

Begin november gaat de aandacht uit naar de plaatsen waar onze doden begraven zijn of waar hun as wordt bewaard. In Alphen hebben we het oude kerkhof bij de St. Lambertuskerk en de Bijzondere Begraafplaats aan de Greffelingsestraat.

Tot 1800 was het gebruikelijk dat belangrijke personen in de kerk werden begraven. Ook in Alphen gebeurde dit. De katholieke kerk is in die tijd van de Nederlands Hervormde Kerk. Er is een begraafboek van de jaren 1788 tot 1805 bewaard gebleven waarin bijvoorbeeld staat vermeld dat op 2 november 1799 Jan Jagtenberg in deze kerk werd begraven. Het is niet duidelijk waar in die tijd de andere overledenen hun laatste rustplaats vonden.

In 1785 zijn er al mensen die vinden dat het begraven in de kerk mogelijk verband houdt met de verspreiding van ziektes. Daardoor ontstaan de eerste begraafplaatsen buiten de kerk. Ze worden daarom soms ook “Ter Navolging” genoemd, zoals bijvoorbeeld in Tiel.

In 1800 is de kerk door de katholieken terug gekocht van de hervormden. Op oude kaarten is te zien dat tegen de kerk dan een schooltje is gebouwd in de richting van de woning van de koster. Oude beschrijvingen vermelden dat dit schooltje op het kerkhof staat. We moeten deze plek ongeveer zoeken waar nu het monument van Martien Derks staat, aan de Schoolstraat. Deze grond zal waarschijnlijk ook lang daarna, als zij al een nieuw eigen kerkje hebben, nog door de hervormden zijn gebruikt om hun doden te begraven.

Na 1827 werd al bij Koninklijk Besluit geregeld, dat nieuwe begraafplaatsen voortaan buiten de bebouwde kom moesten worden ingericht. In 1869 treedt de Wet op de Lijkbezorging in werking. In die tijd laait er een discussie op tussen de hervormden en katholieken in Alphen. De ingang van de katholieke kerk is dan nog aan de Schoolstraat en de kerkgangers lopen over de graven van de hervormden. Verwonderlijk is dat niet, want de kerkhoven worden in die tijd vaak door vee begraasd. Er moet echter nu een duidelijke afscheiding en een hek komen en daarover wordt men het jarenlang niet eens. Het katholieke kerkhof ligt dan waarschijnlijk al waar het nu nog is, aan de Kerkstraat. In 1873 is in een gemeenteraadsbesluit te vinden dat aan de Greffelingsestraat door de hervormden een kerkhof mag worden gemaakt. In april 1920 wordt de hervormde begraafplaats aan de Schoolstraat gesloten.

Hervormde begraafplaats aan de Greffelingsestraat (1940)

Het kerkhof bij de St. Lambertuskerk raakt in 1975 te vol. Er wordt een plan gemaakt voor de uitbreiding van de begraafplaats van de hervormden. Zo ontstaat in 1977 de Bijzondere Begraafplaats die nu in gebruik is. De katholieke begraafplaats bij de kerk wordt in 1978 gesloten.

Buurtverenigingen

We kunnen weer terugkijken op een zeer geslaagde tentoonstelling. Het thema "Wat een families!" bleek een schot in de roos. Honderden bezoekers hebben uitgebreid bekeken wat we van een tiental grote families allemaal verzameld hebben. Een fijne bijkomstigheid van de tentoonstellingen is dat ze ook altijd weer nieuw materiaal opleveren voor ons archief.

Sommige mensen hebben al wat voor ons meegenomen als ze naar de tentoonstelling komen, maar er zijn ook mensen die tot de ontdekking komen dat er van hun familie niets te zien is. Als wij dan opmerken dat we niet kunnen laten zien wat we niet hebben, komen er in de weken daarna weer enveloppen, tasjes en schoenendozen onze kant op. We zijn er erg blij mee!

Er was ook zeer veel belangstelling voor ons nieuwe boek "Alphen in vroeger tijden 2". De uitvoering met harde kافت is zelfs al bijna uitverkocht!

Al napratend over deze leuke dag komt dan ook weer snel de vraag wat we volgend jaar gaan doen. We zijn er nog niet helemaal uit maar we denken nu aan het thema Buurtverenigingen. Deze bestrijken het hele dorp en in vroeger tijden was bijna iedereen er lid van. Maar we hebben van lang niet alle buurtverenigingen materiaal. En daarom doen we nu al een beroep op u. Kijk eens in de kast of u nog herinneringen aan uw oude of huidige buurtvereniging hebt liggen. Foto's, knipsels, filmpjes, uitnodigingen, notulen alles is welkom.

Om een en ander weer wat terug in de herinnering te brengen, in het kort een stukje historie: Nadat in 1973 buurtvereniging de Heutènders werd opgericht volgden al snel de overige buurten Stoomblazers, Persbôneknoepers, Kerkuilen, Molenrakkers en Nachtbrakers. Elke buurtvereniging had zijn eigen activiteiten met Sinterklaas en Pasen, een barbecue en natuurlijk was er het zomerse uitstapje naar bijvoorbeeld Wanroij. Er was aandacht voor de ouderen in de buurt en elk jaar een gezellig buurtfeest.

Ook kwam er al snel overleg om gezamenlijk het een en ander te organiseren. Resultaten daarvan waren onder andere zeskamp, buurtvoetbal, wildkermis, sportweek, jaarmarkt en een gezamenlijke kerstboom bij de vijfsping. Natuurlijk werd er ook elk jaar meegedaan aan de carnavalsoptocht; soms wel met twee wagens per buurt.

Niet alle buurtverenigingen bestaan nog, maar de herinneringen zullen er zeker nog zijn. Heeft u nog wat voor ons liggen, dan horen wij dat graag want we hebben op dit gebied echt nog niet zo heel veel. Met uw hulp kan het volgend jaar toch een tentoonstelling opleveren.

Zoekplaatje 20 jaar v.v. VIOS (4)

Deze foto is de vierde uitsnede van een grote groepsfoto die op 1 mei 1953 gemaakt werd ter gelegenheid van het twintigjarig jubileum van v.v. VIOS. Wie kan ons vertellen wie er op deze foto staan?

Oplossing zoekplaatje 20 jaar v.v. VIOS (3)

Van Joke Kuijpers kregen we de volgende oplossing binnen van het zoekplaatje in de vorige nieuwsbrief. Van links naar rechts, boven: Bert Derks, Jan Janssen, Dorus Gremmen, ..?.., Jo van den Boogaard. Onder: Wim van der Velden, Gerrit van Heck, ..?.. Harrie de Leeuw. De bijbehorende foto is op onze website terug te vinden in de rubriek Zoekplaatjes.

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

p/a Greffelingsestraat 23
6626 AN ALPHEN (Gld)

Elke donderdagavond in de Edohof
van 20.00 tot 22.00 uur

RegioBank NL45RBRB0918497752
KvK nr. 11069033

Peer Witzel	tel. 56 2195
Ben van Dijk	tel. 56 1942
Adrie van Hoogstraten	tel. 56 2425
Johan de Jong	tel. 56 1557

email: wham@alphenaandemaas.com
www.alphenaandemaas.com